MAKTABGACHA TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Xidirova Kamola Muzaffar qizi
Guliston davlat pedagogika instituti
Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrasi magistranti
E-mail:kamolaxidirova4222@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezisda maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Raqamli vositalarning bolalarning bilish faolligi, muloqoti va ta'limga qiziqishini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, raqamli texnologiyalar, multimedia, interaktiv o'yinlar.

Annotation. This thesis analyzes the pedagogical opportunities of using digital technologies in preschool education. It highlights their role in developing children's cognitive activity, communication skills, and interest in learning.

Keywords: preschool education, digital technologies, multimedia, interactive games.

Kirish. Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning ta'lim tizimiga kirib kelishi maktabgacha ta'lim jarayonini tashkil etishning yangi imkoniyatlarini yuzaga keltirmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish faolligi, nutqiy va kommunikativ ko'nikmalari, ijodiy qobiliyatlari hamda ta'lim jarayoniga qiziqishini rivojlantirishda zamonaviy raqamli vositalardan pedagogik maqsadlarda foydalanish dolzarb masalalardan biridir. Shu sababli "Maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari" mavzusi tadqiqot mavzusi sifatida tanlandi.

Raqamli texnologiyalar zamonaviy ta'limning muhim vositalaridan biriga aylanib bormoqda. Maktabgacha ta'limda raqamli vositalardan foydalanish ta'lim mazmunini bolalarga ko'rgazmali, interaktiv va qiziqarli shaklda taqdim etish imkonini beradi. Bunda multimedia, elektron ta'lim materiallari, audio va videomateriallar, interaktiv o'yinlar hamda raqamli didaktik topshiriqlardan foydalanish mumkin.

UNESCOning 2023-yilgi Global Education Monitoring Report hisobotida texnologiya ta'limdagi muammolarni hal qilish uchun imkoniyat yaratishi, biroq uning samaradorligi texnologiyaning o'zidan ko'ra uni qanday pedagogik maqsadda va qanday sharoitda qo'llashga bog'liqligi ta'kidlangan.

Shu nuqtayi nazardan, maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalasini faqat texnik vositalarni qo'llash sifatida emas, balki pedagogik jarayonning mazmuni, maqsadi, metodi va bolaning yosh xususiyatlari bilan bog'liq o'rganish

Mavzu bo'yicha mavjud ilmiy manbalarni o'rganish shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalardan foydalanish ta'lim mazmunini vizuallashtirish, interaktiv faoliyatni tashkil etish, ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda ayrim holatlarda individual yondashuvni qo'llab-quvvatlash imkonini beradi. UNESCOning 2023-yilgi hisobotida ham texnologiya ta'limga kirish, ta'lim sifati, tenglik va boshqaruv kabi yo'nalishlarda imkoniyat yaratishi bilan birga, undan foydalanishning maqsadga muvofiqligi, tengligi, dalillarga asoslanganligi va barqarorligi baholanishi kerakligi ko'rsatilgan.

O'zbekistonda ham maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish va zamonaviy ta'lim yondashuvlarini amaliyotga joriy etishga e'tibor qaratilmoqda. 2026-yilda "Ilk qadam" milliy o'quv dasturini maktabgacha ta'lim tashkilotlarida keng joriy etish bo'yicha pedagoglarni tayyorlash kurslarining tashkil etilgani ham maktabgacha ta'lim mazmunini zamonaviylashtirish jarayonining davom etmoqda.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Tadqiqot metodlari. Tadqiqotda ilmiy-metodik adabiyotlarni tahlil qilish, pedagogik kuzatish, taqqoslash, umumlashtirish va pedagogik tajriba materiallarini o‘rganish metodlaridan foydalanildi.Ilmiy-metodik adabiyotlarni tahlil qilish mavzu bo‘yicha mavjud ilmiy qarashlar va pedagogik yondashuvlarni aniqlash uchun qo‘llanildi.

Pedagogik kuzatish maktabgacha ta’lim jarayonida raqamli vositalardan foydalanish holatlarini o‘rganish hamda bolalarning mashg‘ulotdagi faolligini kuzatish maqsadida tanlandi.

Ma’lumotlar ilmiy-metodik adabiyotlar, pedagogik kuzatish natijalari, mashg‘ulot jarayonidagi kuzatuvlar va raqamli ta’lim vositalaridan foydalanish tajribalarini o‘rganish orqali yig‘ildi.

Tadqiqot davomida raqamli texnologiyalarning maktabgacha ta’limda bir nechta muhim pedagogik imkoniyatlari keng miqyosda tahlil qilindi va aniqlandi.

Birinchidan, raqamli texnologiyalar ta’lim mazmunini vizuallashtirish imkonini beradi. Rasm, animatsiya, video va audio materiallar orqali bolalarga yangi tushunchalarni ko‘rgazmali shaklda taqdim etish mumkinligi aniqlandi.

Ikkinchidan, raqamli vositalar bolalarning bilish faolligini qo‘llab-quvvatlash imkoniyatiga ega. Interaktiv topshiriqlar va ta’limiy o‘yinlar bolaning kuzatish, taqqoslash, guruhlash va javob berish faoliyatini rag‘batlantirishi mumkin.

Uchinchidan, raqamli texnologiyalar kommunikativ va nutqiy faoliyatni rivojlantirishda yordamchi vosita bo‘lib xizmat qilishi mumkin. Masalan, video yoki rasm asosida savollar berish, voqeani qayta hikoya qilish, qahramonlarni tasvirlash va o‘z fikrini ifodalash kabi topshiriqlarni tashkil etish mumkin.

Raqamli material bolani faqat tomoshabin holatida qoldirmasdan, savol-javob, suhbat, harakat, ijodiy topshiriq va amaliy faoliyat bilan bog‘langanda uning pedagogik qiymati oshadi.Bu yondashuv UNESCO tavsiyalariga ham mos bo‘lib, texnologiya insonlar o‘rtasidagi ta’limiy muloqotni almashtirmasdan, uni qo‘llab-quvvatlashi kerak.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, maktabgacha ta’limda raqamli texnologiyalardan foydalanish ta’lim mazmunini vizuallashtirish, bolalarning bilish faolligini qo‘llab-quvvatlash, kommunikativ faoliyatni rivojlantirish, ta’limiy o‘yinlarni boyitish va pedagogik jarayonni interaktiv tashkil etish uchun muhim imkoniyatlarga ega.

Biroq raqamli texnologiyalarning samaradorligi texnik vositaning mavjudligi bilan emas, balki uning pedagogik maqsadga muvofiq tanlanishi va qo‘llanilishi bilan belgilanadi.

Nazariy jihatdan, maktabgacha ta’limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik shartlarini yanada chuqur o‘rganish, raqamli va an’anaviy pedagogik metodlarning o‘zaro bog‘liqligini tadqiq etish maqsadga muvofiq.

Amaliy jihatdan, maktabgacha ta’lim tashkilotlari uchun yosh guruhlariga mos raqamli didaktik materiallar ishlab chiqish, pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish, multimedia va interaktiv vositalardan foydalanish bo‘yicha metodik tavsiyalar yaratish taklif etiladi.

Shuningdek, raqamli vositalardan foydalanishda bolaning yoshi, individual xususiyatlari, ta’lim maqsadi va faoliyat mazmunini hisobga olish zarur. Raqamli faoliyat jonli muloqot, harakatli o‘yin, ijodiy va amaliy faoliyatni almashtirmasligi kerak.

Xulosa. Tadqiqotning asosiy cheklovi raqamli texnologiyalardan foydalanish sharoitlari barcha maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bir xil emasligidir. Texnik jihozlanish, internet imkoniyati, pedagoglarning raqamli kompetensiyasi va foydalaniladigan elektron resurslarning sifati natijalarga ta’sir qilishi mumkin. Shu sababli olingan xulosalarni barcha maktabgacha ta’lim tashkilotlariga bir xil darajada tatbiq etishda mahalliy sharoitlarni hisobga olish zarurligi aniqlandi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining–"Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risidagi"Qonuni. 2019-yil 16-dekabr O'RQ-595 sonli.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 30-sentabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ–3955-son qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi qarori bilan tasdiqlangan.O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.
4. Sodiqova Sh.A.''Maktabgacha pedagogika''.Tafakkur bo'stoni,2013

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.